

ÚSTŘEDNÍ
KNIHOVNA
ČVUT V PRAZE

K JÁDRU VĚCI – SKUTEČNÉ INFORMAČNÍ POTŘEBY MLADÝCH VĚDCŮ

Iva Adlerová <http://orcid.org/0000-0002-6287-9212>

Lenka Němečková <http://orcid.org/0000-0003-2297-2532>

Informační podpora

Informační podpora pro vědu a výzkum:

- ▶ podpora v každém kroku informačního a publikačního cyklu
- ▶ poskytovatelem je typicky univerzitní knihovna ve spolupráci s dalšími součástmi univerzity
- ▶ široká škála aktivit dále strukturovaná podle potřeb jednotlivých cílových skupin příjemců

Informační podpora

Specifická cílová skupina – mladí vědečtí pracovníci na počátku kariéry:

- ▶ minimální zkušenosti s vědeckou prací i s vědeckým publikováním
- ▶ tlak na rychlé vybudování pozice v mezinárodní vědecké komunitě
- ▶ vnímání souvislostí své práce jak ve vlastním oboru, tak v nejširším společenském kontextu

⇒ nedostatek praktických zkušeností - nemá-li uživatel představu, co všechno ještě potřebuje vědět, neformuluje přesně své potřeby

Informační podpora

- ▶ uživatelé se potřebují naučit nejen informace vyhledávat a získávat, ale i zpracovávat a rozlišovat, jak po stránce obsahu i formy
- ⇒ větší podíl edukačních aktivit, kurzů a individuálních konzultací
- ▶ v principu – B2C komunikace, je třeba stále aktualizovat zpětnou vazbu, znát spokojenost uživatele a jeho aktuální potřeby a flexibilně přizpůsobovat obsah i formu služeb
- ⇒ Jak se ptát málo zkušeného uživatele?

Informace je, když...

- ▶ Informace – „jev a proces, který existuje nezávisle na nás a my jej nevědomě i vědomě zachycujeme a vědomě i nevědomě se jím do určité míry dáváme vnitřně formovat“ (profesor Cejpek)

- ⇒ vývoj způsobu zaznamenávání i sdělování potenciálních informací (ústní, psané, vizuální, audiovizuální, interaktivní...)

Informace

Co je důležité pro to, aby se ze sdělení stala informace?

- ▶ komunikační kanály, míra percepce

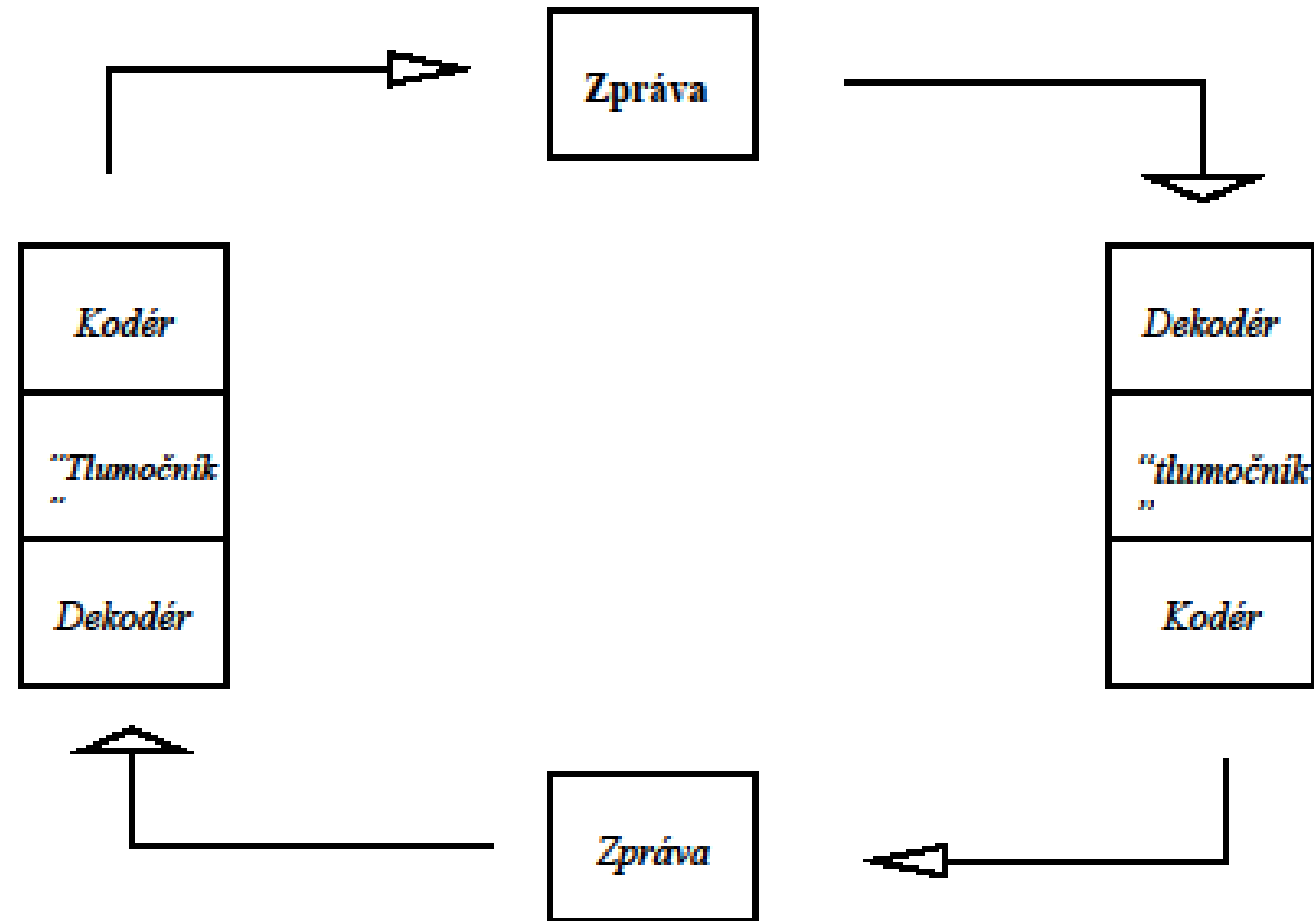
- ⇒ in-formují se obě strany, uživatel i poskytovatel

- ⇒ různé komunikační modely, v různé míře zahrnující vstupní vlivy,
nutná adaptace pro situaci – model, zahrnující jen takovou míru složitosti, která je
ještě účelná

Informace

Schrammův model

- ▶ obousměrná komunikace
- ▶ pole zkušeností
- ▶ interpretace

SLUKOVÁ, Petra Zia. *Komunikace informací*. Praha, 2009. Projekt: Studium informační vědy a znalostního managementu v evropském kontextu CZ.1.07/2.2.00/07.0284

Komunikace jako výměna

⇒ Co vše se stává in-formací?

- ▶ obsah sdělení i forma, fakta i způsob jejich komunikace
- ▶ osobnost – postoje, znalosti, komunikační dovednosti
- ▶ v širším měřítku kontext, ve kterém knihovna funguje, a prostor a podpora, kterou v rámci univerzity dostává pro rozvíjení svých služeb – B2B komunikace

Hlavní okruhy uživatelských potřeb

---

1. fáze přípravy projektu:

- ▶ znalost grantového prostředí, specifik jednotlivých poskytovatelů, specifik různých typů projektů
- ▶ související legislativa, např. v oblasti spolupráce s dalšími subjekty - výzkumnými institucemi, průmyslovými partnery, v rámci národní nebo mezinárodní spolupráce
- ▶ ošetření vlastní pozice v projektu apod.

Hlavní okruhy uživatelských potřeb

---

2. fáze počátku práce na projektu:

- ▶ pokročilé rešeršní služby
- ▶ patentové právo
- ▶ akviziční služby
- ▶ správa výzkumných dat
- ▶ vědecká etika

Hlavní okruhy uživatelských potřeb

---

3. fáze zpracování a publikování výsledků

- ▶ autorské právo
- ▶ licenční podmínky
- ▶ Open Access
- ▶ výběr vydavatele
- ▶ publikační etika

Hlavní okruhy uživatelských potřeb

---

4. fáze šíření a hodnocení

- ▶ archivace
- ▶ dostupnost (využití identifikátorů propojujících autora a dílo, např. ORCID a DOI)
- ▶ prezentační dovednosti, self-marketing
- ▶ hodnocení výstupu v národním i mezinárodním kontextu (prestiž i finance)
- ▶ bibliometrie

Zpětná vazba

- ▶ To, co uživatel požaduje x to, co opravdu potřebuje

⇒ zpětná vazba

- ▶ spontánní komentáře, připomínky a poděkování
- ▶ cíleně – dotazníkové šetření
- ▶ aktivní průzkum publikovaných zkušeností dalších knihoven

⇒ analýza a syntéza vstupních dat

⇒ průběžná aktualizace i dlouhodobá strategie

Pilotní studie

- realizovaná v rámci doktorského studia na ÚISK FF UK na základě

- ▶ empirických zkušeností z knihovní praxe
- ▶ výukových aktivit
- ▶ zkušeností z práce redakce dvou univerzitních recenzovaných vědeckých periodik, která je součástí Ústřední knihovny ČVUT

⇒ anonymní pilotní dotazník (15 otevřených otázek)

Pilotní studie

Okruhy otázek

- ▶ základní charakteristika uživatele (obor, praxe, zkušenosti s řešením grantů, publikováním)
- ▶ zkušenosti a orientace v základních tématech spojených s publikováním (rešerše, vydavatelé, predátorské publikování, publikační etika, autorská práva)
- ▶ to, co by uživatel uvítal pro usnadnění publikačního procesu

Průběžné vyhodnocování

- ▶ konzistentní odpovědi, po osmi kompletně vyplněných dotaznících pilotní průzkum uzavřen jako saturovaný

Pilotní studie

Souhrn

- ▶ všichni respondenti uvedli, že jako studenti doktorského studia mají nebo již měli zkušenost s grantovými projekty
- ▶ pouze tři z nich nebyli na stáži na zahraničním pracovišti
- ▶ všichni měli již minimálně jeden publikovaný článek
- ▶ naprostá většina odpovědí k tématu rešerší, hledání praktických informací a doporučení byla uspokojivá a nevyplývaly z nich nové potenciální potřeby a požadavky
- ▶ naprostá většina respondentů potřebuje podporu k tématům publikační etiky a autorského práva

Pilotní studie

Komparace

- ▶ zpětná vazba k semináři pro doktorandy „Příprava a řízení mezinárodních výzkumných projektů“ - témata od legislativy až po publikování výsledků
- ▶ devět respondentů
- ▶ méně konzistentní odpovědi (respondenti s odlišnou mírou zkušeností, větší počet prezentovaných témat)

Zpětná vazba

Většina respondentů požadovala

- ▶ dvě roviny sdělení – pro uživatele s malými zkušenostmi a uživatele zkušenější
- ▶ požadavky na základní informace o grantech – jaké a kde hledat, koho a jak o ně žádat, až po požadavek konzultací ke konkrétním otázkám evropské legislativy
- ▶ informace o hodnocení vědy v národním i mezinárodním prostředí
- ▶ k tématu publikování - informace o mezinárodních konsorciích, o plagiátorství a o vydavatelských strategiích, vydavatelských licencích a publikování v režimu otevřeného přístupu
- ▶ požadavek formy poskytované služby - v široké škále od individuálních konzultací až po pravidelné diskusní skupiny.

Základní požadavky na systém informační podpory

SWOT analýza

- přednosti, slabiny a potenciál, definování vnějších a vnitřních vlivů

SMART kritéria

- konkrétní (specific), měřitelný (measurable), dosažitelný (achievable), realistický (realistic), časově ukotvený (time-bound)

nebo také jednoduchý, smysluplný, pokrytý zdroji ...

popř. SMARTER

+ zábavný, motivující, etický, ekologický, hodnotitelný

Základní požadavky na systém informační podpory

Cíle

- ▶ systematicky implementovat nové poznatky do knihovnické praxe
- ▶ nabízet služby na míru uživatelům tak, aby bez problémů zvládali vše, co potřebují pro to, aby mohli ovlivňovat přítomnost i budoucnost nejen ve svém oboru
- ▶ nabízet informace zajímavou a motivující formou
- ▶ nabízet obsah a podněty, které uživatele budou inspirovat a v pravém slova smyslu in-formovat

---

<http://www.knihovna.cvut.cz>

Děkuji Vám za pozornost a přeji Vám mnoho úspěchů.

Iva Adlerová

iva.adlerova@cvut.cz

Lenka Němečková

lenka.nemeckova@cvut.cz